



## ANTONIN ZÁPOTOCKÝ



### MUISTEMIA LENINISTÄ

**T**ämä tapahtui ensimmäisen maailmansodan jälkeen kesällä vuonna 1920. Sodan aiheuttamat vallankumousmyrskyt tärisyttivät vielä Eurooppaa. Pirstoutuneiden valtioiden raunioille syntyi ja kehittyi uusia valtioita. Kuudennen osan maapalloa käsittäneen vanhan tsaari-Venäjän paikalle oli kohoamassa Sosialistinen Neuvostotasavalta. Vanha Itävalta-Unkari hajosi, ja sen alueelle kasvoi uusia valtioita. Niihin kuului myös Tšekkoslovakia. Uudet valtiot eivät ainoastaan syntyneet, ne etsivät itselleen uusia muotoja. Ja tuo etsintä aiheutti usein monilukuisia väittelyjä ja taisteluja. Tässä taistelussa törmäsivät yhteen ei ainoastaan erilaiset poliittiset puolueet, vaan kokonaiset yhteiskuntaluokatkin. Uusi syntyi ja kasvoi, vanha hajosi. Sen vuoksi oli Euroopassa rauhatonta. Rauhatonta oli Venäjällä, rauhatonta oli myös meillä.

Moskovaan oli kutsuttu koolle Kolmannen, Kommunistisen Internationalen maailmankongressi. Minut lähetettiin kongressiin Tšekkoslovakian sosialidemokraattisen puolueen uumenissa muodostuneen vasemmisto-opposition edustajana. Erikoisen voimakasta oli oppositio Kladnossa. Punainen Kladno lähettikin minut kongressiin. Matkustin. Se oli silloin vaikea matka. Puolassa oli sota...

Oli matkustettava Saksan kautta. Saksasta laivalla Eestin Rääveliin, sieltä Lätin Riikaan. Riiasta Pietariin ja Moskovaan. Kaikkialla oli pysähdyksiä ja esteitä. Lopultakin pääsin Moskovaan, mutta huomattavasti myöhästyneenä. Kongressin työ oli parhaillaan menossa. Istuntoja pidettiin Kremlin Andreaksensalissa Moskovassa.

Istunnon väliajalla tulin saliin, ja siellä näin ensimmäisen kerran Leninin. Puhemiehistön korokkeen askelmilla istui ensinäkemältä aivan tavallinen pienehkö mies. Hänen polvillaan oli avattu muistilehtiö, johon hän jotain kirjoitti nopeasti. Pysähdyin

kuten pysähtyivät monet edustajat. Kukaan ei rohjennut häiritä häntä. Siinä on hän — Lenin! Siinä on hän, jonka nimi on viimeisten kolmen vuoden aikana niin pelottanut kapitalistista Eurooppaa!

Pelko on ollut aivan oikeutettua. Vasta nyt se ilmenee täysin selvästi. Jos Lenin eläessään saattoi kapitalistit kauhun valtaan, niin sitä enemmän he joutuvat kauhun valtaan nyt! Lenin on kuollut, mutta leninismi elää! Leninin ja leninismin oikein ymmärtäminen merkitsi kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän loppua monissa maissa ja johti työtätekevän kansan vapauden ja sosialismin tielle.

Vuonna 1920 monet eivät tähän vielä uskoneet. Mahdollisesti eivät uskoneet myöskään monet niistä, jotka Kommunistisen Internationalen kongressin istuntojen väliajoilla seisoivat puhujakorokkeen askelmille istuutuneen Leninin edessä. Eivät uskoneet monet kongressin työhön osallistuneistakaan, joiden kanssa Lenin väitteli ja polemisoi puhujakorokkeelta lehtiöön tekemiensä muistiinpanojen mukaan. Myöskin eräiden minun toverieni, Tšekkoslovakian edustajain joukossa, kuten myöhemmin kävi selville, oli epäuskoisia. Mutta miljoonat työtätekevät uskoivat. He eivät ainoastaan uskoneet, vaan myös toimivat niin kuin Lenin opetti. Silloin Kommunistisen Internationalen kongressissa, tavattuani ensi kerran Leninin, liityin uskovien riveihin iäksi. En ole milloinkaan katunut sitä.

Minulla oli kongressissa mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti toveri Leninin kanssa.

Eräänä kesäkuun päivänä tulin hotelliin, siellä ilmoitettiin, että minun oli mentävä Kremliin toveri Leninin luo, joka oli kutsunut luokseen tšekkiläiset edustajat. Tämä kutsu aiheutti levottomuutta. Me, tšekkoslovakialaiset edustajat, tulimme yhtäkkiä huomion kohteeksi. Useat muiden maiden edustajat olivat epäilemättä meille kateellisia. Minä aivan häkellyin. Millä tavalla ja mistä keskustelen Leninin kanssa? Minä, sosialidemokraattisen puolueen rivityöntekijä Kladnon kivihiilikaivoksilta! Ja mikä yleensä meidän pienessä Tšekkoslovakiassamme mahtoi kiinnostaa Leniniä?

Näin ajattelin vielä Leninin työhuoneen eteisessä. Mutta kaikki minun epäilykseni olivat aiheettomia. Lenin tiesi meistä paljon.

Ensiksikin ilmeni, että hän ymmärsi tšekkiläistä puhetta. Mekin ymmärsimme venäjän kieltä, vaikka emme osanneetkaan sitä puhua. Kävi selville, että tulkki oli tarpeeton. Lenin tunsu Prahan. Hän oli ollut siellä Venäjän bolševistisen puolueen illegaalisessa konferenssissa vuonna 1912.

Hän aloitti keskustelun kysymyksellä, joka varmaankaan ei häkellyttäisi ainoatakaan tšekkiä. Hän kysyi, syödäänkö

Tšekkiassa vieläkin knedlikoita luumujen kera. Lenin muisti vielä Prahassa oloajoiltaan tämän tšekkiläisen kansallisruuan. Oli itsestään selvää, että tällaisen alkulauseen jälkeen keskustelu sujui aivan ystävällisesti vieläpä silloinkin, kun kosketeltiin poliittisia kysymyksiä. Leniniä kiinnosti Tšekkoslovakia. Kertomamme mukaan hän piirsi sinisellä kynällä isolle kartalle maamme uudet rajat. Keskustelu siirtyi Karpaatti-Venäjään, sitten Leniniä alkoi kiinnostaa meidän suhteemme Unkariin (tämä oli Unkarin kommuunin kukistumisen jälkeen). Käsiteltiin monia muita poliittisia kysymyksiä. Toveri Leniniä kiinnosti erikoisesti Unkarin ongelma. Hän halusi saada siitä mitä tarkimman selostuksen, ja samalla hän selitti erittäin kiinnostavasti oman mielenkiintonsa Unkarin probleemoihin.

„Täällä on paljon unkarilaisia emigrantti-tovereita. Mutta minä haluaisin kuulla teidän mielipiteenne. Tiedän kyllin hyvin, oman kokemukseni mukaan, että emigrantit usein saattavat kuvata olosuhteita maassaan sellaisiksi, millaisina he itse haluaisivat niitä nähdä, mutta ei sellaisiksi, millaisia ne todellisuudessa ovat.”

Näin puhui Lenin. Yksinkertaisesti, selvästi, mutta samalla jokainen hänen lauseensa uhkui suurta totuutta, elämän kokemusta ja harvinaisia tietoja. Juuri tämä sisäisestä totuudesta tulviva vakuuttava voima takasi Leninin ja leninismien voiton.

Ne ovat voittaneet yhdellä kuudesosalla maapalloa ja nyt suorittavat voittokulkuaan maapallon toisiin osiin.

Lenin on kuollut, mutta leninismi tulee elämään ikuisesti, ja yhdessä sen kanssa tulevat elämään eloiset muistelmamme toveri Leninistä.

